

Het 8ste algemeen COV-Congres

Aleen ga je sneller, samen komen we verder. Vanuit die gedachte kwamen op 23 en 24 november 273 gemandateerde COV-leden bijeen in Houffalize voor het vijfjaarlijkse COV-congres. Samen terugblikken op de voorbije periode en samen de (kracht)lijnen uitzetten voor de volgende vijf jaar. Samen nadenken, luisteren, spreken, discussiëren en glasheldere keuzes maken voor 'Vrij & krachtig onderwijs'. We blikken uitgebreid terug op dit achtste COV-congres. Een verslag van uur tot uur.

Sonja Verhechten, professor in de 'connectologie' helpt ons doorheen het congres 'connecteren'.

Groene stroom

In den beginne was er ... muziek! Een mobiele muzikale band wandelt al spelend door het congresgebouw. Instant sfeer! Energie! Verbondenheid! Rock au vin zet de toon. Moeiteloos begeleidt dit viertal de congresgangers als een 'groene stroom' tot bij 'professor' Sonja Verhechten. Als professor in de 'connectologie' helpt zij ons 'connecteren'. In een opwarmingsoefening leren we dat directeur worden geen kinderdroom is, dat twee congresdeelnemers een tatoeage hebben en dat de meesten een muziekinstrument bespelen. Tijd voor muziek! Op de swingende tonen van Rock au vin nemen de congresgangers plaats in de zaal. Tijd voor beeld! Een filmpje laat zien hoe we samen op weg gingen naar dit congres: inspiratiesessies, debatavonden, provinciale congressen.

Welkom door de voorzitter

Vol enthousiasme verwelkomt COV-voorzitter Bert Verhaegen alle aanwezigen. Hij vertelt dat dit congres zich uitspreekt over de beleidslijnen die het COV de komende jaren zal volgen om ons onderwijs én onze vakbond sterker te maken. De voorzitter benadrukt dat de COV-besturen willen inzetten op de ideeën die vanuit het werkveld komen. Dat zien we in de voorbereiding van dit congres. Die is gestart met inspiratiesessies om te luisteren naar onze achterban. Deze gesprekken gaven het startschot voor de uitwerking van het thema 'vrij & krachtig onderwijzen' en voor een inspiratietekst (Congres-Basis van 3 februari 2018). Daarop volgden lokale, regionale en/of provinciale debatavonden. De schrijfploeg gebruikte deze input om een voorstel van krachtlijnen te formuleren (Basis-5 van 26 mei 2018). Elke provincie ging hiermee aan de slag en werkte amendementen en aanvullingen uit. Ieder kon een inbreng doen. Bert Verhaegen legt uit dat de bestuursraad, die optreedt als congrescommissie, op basis van alle provinciale amendementen een rijker tekstvoorstel opstelde waarin de meeste ingediende amendementen zijn opgenomen. Hij roept op om open-minded te zijn in de secties en het plenaire gedeelte, om vrij en krachtig na te denken over de toekomst. Tot slot wenst hij iedereen een "leuk, inspirerend, vrij en krachtig congres."

In kracht en verbondenheid

Het COV is een beweging van mensen. Samen met Rik Renckens, proost van COV-Limburg, staan we stil bij die mensen die ons recent zijn ontvallen. Het is goed van even stil te zijn, hun namen te zien en hen in dankbaarheid te gedenken.

In den beginne was er ... muziek! Mobiele band Rock au vin wandelt al spelend door het congresgebouw. Instant sfeer! Energie! Verbondenheid!

In een kort zingevingsmoment houdt de proost een pleidooi voor de kracht van verbondenheid. Verbondenheid met collega's én verbondenheid met kinderen, het geeft kracht. Maar het vergt ook kracht om die verbondenheid vol te houden in het leven van elke dag. Hij wenst dat de stem van het evangelie hiertoe een extra kracht mag zijn.

Vrij en krachtig onderwijs

Gastvrouw Lies Van Rompaey leidt het congressthema in aan de hand van een geestig filmpje: Een schoolbel schelt. Zes uitbundige achtjarigen stormen binnen. Klaar voor ontwapenende uitspraken over hoe de juf of meester, en al het onderwijspersoneel, er speciaal voor hen is en altijd voor hen klaar staat. Prachtige opdracht! Maar lang niet evident.

In een krachtige openingsspeech laat algemeen secretaris Marianne Coopman het bredere verhaal zien. Ze start met een anekdote waarin ze vertelt hoe ze op een receptie aan de praat raakt met een ondernemer die 'lastig' wordt van de vakbond. Een man die denkt dat er één oplossing zou bestaan voor onderwijsproblemen. Dat waanidee doorprijkt ze vakkundig. In versneld spreektempo schetst ze de congresgangers een beeld van een jachtige doorsnee werkdag in een doorsnee basisschool. Herkenbaar! Ze legt uit dat er op dit congres vijf grote uitdagingen voorliggen om samen scherp te stellen welke oplossingen het verschil maken.

Een eerste is *het terug centraal stellen van de leraar*.

Onderwijs kan je niet vatten in economische termen als efficiëntie, output en meetbaarheid. Een leraar is geen uitvoerder maar een professional.

Ten tweede moet de *professionele autonomie worden versterkt*. Professioneel kapitaal in onderwijs is de som van menselijk kapitaal (de kwaliteit van de leraar), besluitvormingskapitaal (wijsheid en expertise om te beoordelen wat in een praktijksituatie de beste handeling is) en sociaal kapitaal (het samenwerkingsvermogen van de groep).

Zo komt ze bij de derde uitdaging: *investeren in krachtige schoolteams*. Dat vraagt investeren in mensen om te zorgen voor verbondenheid met elkaar en met de school, voor ruimte om samen te werken en te leren, in balans met professionele autonomie. Het vraagt krachtige schoolleiders die een team stimuleren en geborgenheid bieden.

Dan gaat Marianne Coopman in op een volgende uitdaging: *school en maatschappij*. Kinderen en onderwijspersoneel hebben een leven en een identiteit buiten de school. Die bepalen mee hoe ze zich voelen en gedragen op school. Er is steeds meer diversiteit in de diversiteit. Dat wil zeggen dat er nood is aan ademruimte en nieuwe inzichten, aan openstaan voor verandering. Wat betekent dat voor onze onderwijsopdracht? Voor de samenwerking met ouders, CLB, pedagogische begeleiding, buitenschoolse opvang ...? Elk heeft expertise maar ook een eigen opdracht. De verwachtingen mogen niet in strijd zijn met de belangrijkste verantwoordelijkheid van de school: lesgeven, leerlingen vormen voor de toekomst. Tot slot, de laatste uitdaging. Die gaat over onszelf. Over de vier fundamentele principes in de COV-werking: het

behouden van een duurzaam en representatief ledenbestand; de betrokkenheid van de leden van de basis naar de top; de aandacht voor vorming en een vakbondsidentiteit die een engagement vraagt dat verder gaat dan de 'vind ik leuk' knop. Vanuit die vier fundamentele principes wil het COV doorgroeien tot een *moderne vakbond*. Een vakbond die vanuit één overtuiging werkt aan kwaliteitsvol onderwijs, die werkcondities ziet als leercondities, die constructief samenwerkt én actievoert. Dat vraagt een bruisende basis, engagement op verschillende manieren en niveaus, solidariteit tussen mensen met dezelfde problemen én tussen mensen met verschillende problemen. Ze benadrukt dat het COV verder wil kijken dan de vakbond groot is. Er is de link met het brede middenveld en met wat internationaal gebeurt. Marianne Coopman sluit af met de wens tot boeiende debatten om voor deze vijf uitdagingen lijnen voor de toekomst te trekken.

Tijd voor een geestig filmpje: Een schoolbel schelt. Zes uitbundige achtjarigen stormen binnen. Klaar voor ontwapenende uitspraken over hoe de juf of meester, en al het onderwijspersoneel, er speciaal voor hen is en altijd voor hen klaar staat.

Goedkeuring congresreglement

Ondervoorzitter Rhonny Michiels geeft toelichting bij het congresreglement. Daarna krijgt Tom Peeters het woord namens de provinciale raad Antwerpen. Hij legt uit dat door de verdeling in secties niet alle congresgangers zich over alle krachtlijnen kunnen uitspreken. Daarom zal COV-Antwerpen zich onthouden bij de stemming over dit reglement. Voorzitter Bert Verhaegen reageert dat praktische haalbaarheid noopt tot deze werkwijze en dat een vergaand compromis is uitgewerkt. Hij roept op om de congresactiviteiten niet op de helling te zetten. Dan volgt de stemming en kunnen de aanwezigen hun stemkaart voor het eerst gebruiken. Nadat het

congresreglement is goedgekeurd, komt 'professor' Verhechten op de proppen voor een kort intermezzo. Even de handen en schouders losmaken, overtuigend "I love you" zeggen tegen de linker- en rechterbuur en samen roepen van "trots, bezorgd en ... geëngageerd". Zo, iedereen kan er weer tegenaan.

Activiteiten van de voorbije vijf jaar: zeven grote dossiers

Zeven grote dossiers beheersten de afgelopen vijf jaar de actualiteit in onderwijs en dus ook de COV-werking. Adjunct-algemeen secretaris Hilde Lavrysen krijgt de eer om toe te lichten hoe het COV zijn stempel drukte op al deze dossiers: aan de onderhandelingstafel, door studiewerk, het bepalen van standpunten, in informele contacten maar ook op de barricades. Ze neemt de aanwezigen mee voor een helder overzicht, van het dossier 'scholengemeenschappen en bestuurlijke optimalisatie en schaalvergroting', over 'pensioenen', 'M-decreet', 'loopbaan debat', 'werkbaar werk', 'Onderwijscao XI' tot het 'plan basisonderwijs'. In elk van deze dossiers heeft het COV de voorbije vijf jaar maatregelen kunnen afdwingen (zie Activiteitenverslag deel 1 in Basis 7 van 1 september 2018). Maar ze benadrukt dat de uitdagingen groot blijven en besluit met de krachtige stelling dat het werk niet af is "want het COV is #trots, #bezorgd maar vooral #geëngageerd voor het personeel van ons basisonderwijs."

Actualiteitsresoluties

Naast de krachtlijnen beslist het congres ook over beleidsstandpunten over actuele thema's. De indieners van de voorstellen tot 'actualiteitsresoluties' mogen via een woordvoerder hun standpunten kracht bij zetten. De syndicale commissie van het provinciaal verbond

Antwerpen dringt aan op vier prioriteiten. Woordvoerder Tom Peeters houdt een stevig pleidooi voor (1) het onverkort behoud van de statutaire vaste benoeming voor al het onderwijspersoneel, (2) het afwijzen van elke vorm van schaalvergroting die nadelige effecten heeft op de arbeidsomstandigheden van het personeel, (3) het opnemen van de overleg- en vergadertijd ten gevolge van het M-decreet als arbeidstijd en tegelijkertijd het terugbrengen van de opdracht in het basisonderwijs tot het niveau van het secundair onderwijs en (4) een systeem van arbeidscompensatiedagen als beperking van de 'vrijblijvende inzetbaarheid' van het onderwijspersoneel voor alle prestaties boven de kernopdracht.

Karel Broeckx, voorzitter van het sectorcomité pensioenen, verwerpt uitdrukkelijk de wijze waarop de regering Michel I het onderwijspensioen afbreekt. Daadkrachtig verdedigt hij een systeem met garanties voor een degelijk pensioen en zekerheid over de opgebouwde pensioenrechten waarbij pensioenen een één en ondeelbaar pakket blijven met salaris en werkvoorwaarden. Ook pleit hij voor een herziening van de asociale hervorming van de overlevingspensioenen zoals doorgevoerd door de wet van 15 mei 2014 en voor een correcte uitvoering van de automatische perequatie en indexering om de welvaartsvastheid van de pensioenen (en lonen) te garanderen. Hij besluit met een pleidooi voor het (minimale) behoud van de voorwaarden van het pensioen wegens ziekte en voor betaalbare en kwalitatief hoogstaande gezondheidszorg.

Daarna krijgt Katrien Vercauteren, ondervoorzitter van COV-Oost-Vlaanderen, het woord. Vol engagement verdedigt ze de door haar provincie ingediende actualiteitsresolutie over het M-decreet. Ze beschrijft elk van de zorgniveaus om levendig te illustreren dat het M-decreet zorgt voor toenemende werkdruk bij leraren in het ge-

Vol enthousiasme verwelkomt COV-voorzitter Bert Verhaegen alle aanwezigen. Hij vertelt dat dit congres zich uitspreekt over de beleidslijnen die het COV de komende jaren zal volgen om ons onderwijs én onze vakbond sterker te maken.

woon onderwijs, bij ondersteuners én bij leraren in het buitengewoon onderwijs. Ze geeft aan dat haar provincie nog steeds vasthoudt aan de gedachte 'Gewoon onderwijs waar het kan, buitengewoon onderwijs waar het moet.' Aansluitend houdt ze een pleidooi voor meer omkadering voor de ondersteuning van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften in het gewoon basisonderwijs; voor meer beslissingsbevoegdheid voor het gewoon onderwijs in de doorverwijzing naar het buitengewoon onderwijs; voor werkbaar werk en werkzekerheid voor leraren en paramedici in het buitengewoon onderwijs; voor meer zekerheid en betere werkomstandigheden voor de ondersteuners en hun teams en voor meer ondersteuning (opvoeders en kinderverzorgers) voor scholen buitengewoon onderwijs die geen (semi-)internaat zijn.

Oost-Vlaanderen diende nog een tweede voorstel van actualiteitsresolutie in. Provinciaal voorzitter Danny De Smet wijst op de toenemende druk van overheid en koepele om ons onderwijs voortdurend te vernieuwen. Hij verwijst naar het nieuwe leerplan voor het katholiek basisonderwijs dat waardevolle kanten heeft maar hekelt dat *"men vanuit de top probeert op te leggen hoe we de leerplandoelen moeten realiseren."* Deze rationele en technische manier van denken over onderwijsvernieuwingen staat haaks op het 'vrij en krachtig onderwijzen'. Hij roept op *"om onszelf als onderwijsprofessionals te beschouwen"* en vanuit een positief-kritische houding een halt toe te roepen aan van bovenaf opgelegde verplichtingen. Wel stelt hij dat theoretische inzichten nodig zijn om ons te inspireren maar innovaties moeten van onderuit groeien vanuit de prioriteiten die passen bij de schooleigen context. Daarnaast benadrukt Danny De Smet dat het *"BOS-verhaal"* een sterke invloed kan hebben op het 'vrij' onderwijzen. Daarom wil COV-Oost-Vlaanderen vlug duidelijkheid over de bestuurlijke optimalisatie en schaalvergroting. Hij beklemtoont dat het personeel geen nadelen mag ondervinden voor hun opdracht en werkomstandigheden en dat elke school autonoom moet kunnen blijven functioneren met een gedragen schooleigen visie. COV-Oost-Vlaanderen kant zich tegen het verplicht opleggen van bijvoorbeeld dezelfde methodes, visieteksten ... die het 'vrij onderwijzen' aantasten.

Als reactie op deze vier bevlogen tussenkomsten legt algemeen secretaris Marianne Coopman uit dat de congrescommissie een tekstvoorstel heeft gemaakt. Hierin zijn alle bezorgdheden maximaal geïntegreerd. De stemming laat zien dat nagenoeg iedereen achter de stevige actualiteitsresoluties (zie blz. 32-34) staat. Ze worden quasi unaniem aanvaard.

Krachtlijnen

Na de lunch rept iedereen zich naar een van de vier secties voor de bespreking en stemming van de toegewezen set van krachtlijnen. Op basis van de provinciale amendementen ingediend op het ontwerp van krachtlijnen heeft de congrescommissie een nieuw tekstvoorstel geformuleerd. De commissie blijkt hier goed werk geleverd te hebben want de meeste krachtlijnen worden aangenomen. De zes krachtlijnen waarover in de secties

In een krachtige openingspeech schetst algemeen secretaris Marianne Coopman een beeld van een jachtige doorsnee werkdag in een doorsnee basisschool. Herkenbaar!

geen consensus is bereikt, worden - afhankelijk van het stempercentage - doorverwezen naar de provinciale overlegcommissies of meteen naar de plenaire bespreking en stemming.

Bijzondere resolutie: engagementsverklaring COV-COC

Na de koffiepauze is het tijd voor het tweede gedeelte van het plenaire programma. Dat start met een bijzondere resolutie. COV-voorzitter Bert Verhaegen licht samen met zijn COC-collega Serge Vrancken de engagementsverklaring toe die moet zorgen voor een versterkte samenwerking tussen beide centrales. Hij stelt dat er in de nieuwe aanpak aandacht moet zijn voor gezamenlijke visievorming, adequate vorming van bestuursleden en efficiënte professionele samenwerkingsverbanden. Zo'n 93% van de congresdeelnemers keurt deze engagementsverklaring goed.

Bilan van de voorbije periode

Na een kort intermezzo waarin enkele aanwezigen met behulp van een speciale micro die in de zaal wordt geworpen hun impressie geven van de werkzaamheden in de secties, stelt adjunct-algemeen secretaris Hilde Lavrysen het tweede deel van het activiteitenverslag 2013-2018 voor (zie Basis 8 van 29 september 2018). Ondersteund met een sprankelende beeldmontage, legt zij rustig uit hoe het COV in de voorbije periode zijn missie als representatieve ledenorganisatie, beleidsbeïnvloeder en dienstverlener heeft waargemaakt. Nadien volgt de stemming over het geheel van de krachtlijnen. De aanwezigen keuren het indrukwekkende overzichtsdocument unaniem goed.

ACV-voorzitter Marc Leemans stelt vast dat hoewel het algemeen peil van ons onderwijs goed blijft, leerkrachten vaak voor een enorm uitdagende, soms bijna uitzichtloze taak staan. "Een Vlaamse leerkracht in het basisonderwijs werkt bijna 50 uren per week. Dat is geen 4/5 maar een 5/4! Met behoud van loon! Proficiat!", zegt hij met een flinke dosis ironie.

Het belang van vakbondswerk

Een krachtige afsluiter van de eerste congresdag vormt de toespraak van minister van onderwijs Hilde Crevits. Op haar eigen enthousiaste manier getuigt zij in vier hoedanigheden over het grote belang van vakbondswerk.

In haar hoedanigheid van 'dochter' brengt ze in herinnering dat haar ouders allebei onderwijzer waren in Torhout en dat zij door haar vaders jarenlange engagement in het COV opgegroeide in een heus 'COV-nest'. Trots op de aanwezigheid van haar ouders in Houffalize, die als speciale genodigden op de eerste rij zitten, verklaart zij: "Want COV'er dat ben je niet tot aan je pensioen, maar zolang je leeft!".

Als 'bezorgde belanghebbende' drukt zij haar bezorgdheid uit over het feit dat vakbondswerk onder druk staat en benadrukt zij dat er een sterk middenveld nodig is. Zij spreekt ook expliciet haar waardering uit voor de rol van het COV als belangrijkste gesprekspartner en 'drukregelaar', voor de belangrijke pedagogische werking van het COV en voor de effectieve wijze waarop het COV erin slaagt te wegen op het beleid.

In haar rol van minister bekent ze met enige schroom dat het regeerakkoord met geen woord rept over het basisonderwijs, maar dat dankzij het COV er vandaag een ambitieus toekomstplan voor het basisonderwijs op tafel ligt dat alle sociale partners dragen. Ze kondigt aan dat het plan op de politieke agenda zal komen in het Vlaams Parlement en krijgt daarvoor luid applaus.

Als 'bondgenoot van de onderwijspersoneelsleden, van de leerlingen en van de fundamentele rol van onderwijs in de samenleving' wijst zij erop dat die samenleving steeds meer verwacht van de leraar en dat een sterk

COV absoluut noodzakelijk is om bruggen te bouwen naar de maatschappij, maar ook om te zeggen "Nu is het genoeg!".

Haar boodschap valt erg in de smaak bij de congresgangers, in die mate zelfs dat velen van de gelegenheid gebruik maken voor een selfie met de minister.

Post-plenaire activiteiten

Voor de meesten zit het inhoudelijk deel van die dag erop, maar de afgevaardigden van eenzelfde provinciaal verbond maken in hun provinciale overlegcommissie (POC) nog de balans op van de stemmingen in de secties. Op basis daarvan bepalen zij voor welke krachtlijnen of amendementen zij de volgende dag een stemming vragen op het plenair congres. Daarna buigt de congrescommissie zich over de resultaten van de stemmingen en de gemotiveerde aanvragen vanuit de POC's. Om 18u30 geeft een receptie ter ere van het 125-jarig bestaan van het COV het startschot van het sociale avondprogramma. Het vintagebandje Rock au vin zorgt daarbij voor een flinke dosis aanstekelijke live muziek. Na een feestelijk diner slaagt DJ Wally Rocking er moeiteloos in de dansvloer continu bezet te houden tot de bar om 3 uur onherroepelijk sluit.

Een gezond COV

Ook op de ochtend van de tweede congresdag begeven de aanwezigen zich onder muzikale begeleiding van het sympathieke Rock au vin naar de congreszaal. Rik Renckens, proost van COV-Limburg, opent met een ingetogen moment van bezinning. "Een organisatie die haar 125-jarig jubileum viert", zo stelt hij, "moet zich afvragen: ben ik gezond en hoe kan ik op een gezonde manier verder

blijven leven?”. Bij een gezond COV onderscheidt hij drie invalshoeken: een gezonde visie op arbeid, een gezonde mentaliteit en een onverwoestbaar geloof in overleg en samenwerking. Hij roept op om deze elementen goed voor de geest te houden en een duidelijke ‘christelijke spirit’ te bewaren.

De puntjes op de i voor de krachtlijnen

Als direct gevolg van de stemming in de secties of op expliciete vraag vanuit de POC’s komen zes krachtlijnen plenair aan bod.

Twee krachtlijnen gaan over het derde deel: ‘Investeren in krachtige schoolteams’. Om het amendement van COV-Vlaams-Brabant bij krachtlijn 12 over de kwaliteitsvolle lerarenopleiding kracht bij te zetten, houdt François Desmedt een pleidooi voor meer opleiders met ruime ervaring op de werkvloer. Franciska Claerbout vraagt namens COV-West-Vlaanderen dat in de tekst van de krachtlijn niet alleen sprake is van ‘een inhoudelijke versterking van de opleiding’ maar ook steeds van ‘een praktijkgerichte versterking’. Bij krachtlijn 14 over de opleiding van schoolleiders worden twee amendementen besproken. Voor amendement A2, van COV-West-Vlaanderen, is er geen woordvoerder omdat het slechts gaat over een kleine tekstuele aanpassing. Bruno Vereeck verduidelijkt namens COV-Antwerpen amendement D1 bij deze krachtlijn: over het professionaliseringstraject voor schoolopleiders wordt de zinsnede ‘met inbegrip van een vooropleiding’ beter geschrapt omdat we als vakbond geen extra verplichtingen moeten creëren.

De overige vier krachtlijnen komen uit het vijfde deel ‘Een moderne vakbond’. Nadia Van Malderen verdedigt het amendement van COV-Antwerpen dat stelt dat in krachtlijn 41 expliciet moet worden ingeschreven dat de toekomst wordt gebouwd ‘op solide fundamenten met respect voor het verleden’. Zij benadrukt dat een dergelijke formulering ruimte geeft aan emotie, namelijk fier zijn op de geschiedenis van het COV.

COV-Antwerpen kant zich, bij monde van Els Swinnen, tegen de formulering in krachtlijn 42 dat de besturen ‘aantoonbare’ inspanningen moeten doen om de representativiteit te verbeteren. Haar argumentatie luidt: Wie een mandaat opneemt, vertegenwoordigt sowieso de leden en alles wat moet worden aangetoond met ‘lijstjes’ zorgt enkel voor bijkomende planlast.

De tussenkomst van Kevin Polley namens COV-West-Vlaanderen sluit niet direct aan bij de tekst van krachtlijn 42, maar is in feite een ‘wake up call’ bij de vaststelling dat het COV niet zo populair is bij jonge leerkrachten. Volgens hem is onze communicatie onvoldoende heldendaags. Hij wijst erop dat het COV op Facebook en Twitter weinig volgers heeft, dat de berichten te lang en onvoldoende aantrekkelijk zijn, en dat er niet kort genoeg op de bal wordt gespeeld. Verwijzend naar het vorige congres over communicatie, drukt hij de hoop uit dat de krachtlijnen dit keer geen dode letter zullen blijven.

Karel Broeckx licht de visie toe van COV-Antwerpen dat er geen nood is aan krachtlijn 44 in verband met ‘ondervertegenwoordigde groepen’ in de COV-structuren.

Volgens COV-Antwerpen vertrekt deze krachtlijn vanuit de negatieve en onjuiste gedachte dat sommige groepen door hun ondervertegenwoordiging niet worden verdedigd. Volgens COV-Antwerpen vertegenwoordigt iedereen in de COV-structuren slechts één groep: de leden. Guy Bourdeaud’hui houdt een pleidooi voor het amendement van COV-Antwerpen bij krachtlijn 52. Een aanvulling van de tekst moet duidelijk maken dat wanneer wordt nagedacht over een herziening van de statuten van het COV dit ook gebeurt vanuit de basis, in samenwerking met kringen, regio’s en provincies.

Na elke tussenkomst verdedigt algemeen secretaris Marianne Coopman het tekstvoorstel van de congrescommissie dat tot stand kwam op basis van de amendementen van de provinciale congressen. Voor vijf krachtlijnen wordt over dit tekstvoorstel gestemd. Omdat de scores steeds tussen 45% en 60% liggen, zal de COV-Raad uiteindelijk de knoop moeten doorhakken.

Voor krachtlijn 14 is er een afzonderlijke stemming over de twee amendementen A2 en D1. Het eerste amendement, dat voorziet in de kleine tekstuele aanpassing, kan slechts 26% van de stemgerechtigden bekoren en wordt verworpen. Amendement D1 dat in verband met het professionaliseringstraject voor schoolopleiders de vermelding van een vooropleiding wil schrappen, haalt daarentegen net de vereiste 66% en wordt aangenomen. De congresgangers stemmen over het geheel van de krachtlijnen en keuren het unaniem goed (zie blz. 25-31).

Een krachtige afsluiter van de eerste congresdag vormt de toespraak van minister van onderwijs Hilde Crevits. Ze stelt dat dankzij het COV er vandaag een ambitieus toekomstplan voor het basisonderwijs op tafel ligt. Ze kondigt aan dat het plan op de politieke agenda zal komen in het Vlaams Parlement en krijgt daarvoor luid applaus.

Geëngageerde vakbondsafgevaardigden

In 'De minuut' delen drie vakbondsafgevaardigden een inspirerende boodschap. Met haar opener "*Je vangt meer vliegen met een pot honing dan met azijn*", maakt Tanja Schepers van de Sint Elisabethschool in Wijchmaal onmiddellijk duidelijk waar het haar om te doen is. Ze zet zich af tegen de zienswijze dat vakbondsafgevaardigden (VA) dwarsliggers of zwartkijkers zijn en ze houdt een warm pleidooi voor vakbondswerk met een positieve ingesteldheid. Verwijzend naar haar eigen ervaringen, maakt ze duidelijk dat je als VA veel gedaan kan krijgen voor je school en je collega's door dicht bij de mensen te staan en te observeren wat er leeft op de werkvloer, door een luisterend oor te bieden, door collega's te helpen in geval van problemen, door hen te betrekken, en door rustig en constructief te overleggen.

Met een knipoog naar het veelgehoorde verwijt dat personeelsleden in het onderwijs veel vakantie hebben, lanceert Eva De Bodt van de stedelijke basisschool in Ninove het voorstel van een ludieke online kalender die aftelt naar de volgende schoolvakantie en waarin ook een link kan staan met nuttige syndicale informatie voor de betreffende periode van het jaar. Volgens Eva zou zo'n kalender niet alleen de personeelsleden goed kunnen informeren, het zou ook een handig middel kunnen zijn voor het COV om zijn naamsbekendheid te vergroten en zijn visie te verspreiden.

Bart Strynck van scholengroep Arkorum in Roeselare beschrijft de erg herkenbare situatie dat wanneer een vakbondsafgevaardigde op school een afwezigheid aankondigt omwille van een vakbondsactiviteit dit meestal niet op enthousiasme wordt onthaald maar reacties ontkomt als "*Lap! Hij is weer weg en wij zullen wel naar de kinderen uit zijn klas mogen kijken!*" En: "*Het is altijd hetzelfde met dat COV! En wat doen ze daar eigenlijk?!*". Hij legt uit hoe de VA's in hun scholengroep een 15-tal jaar geleden begonnen zijn met tweemaandelijks 'VA-namiddagen' en hoe zij er grotendeels in geslaagd zijn de wrevel over de vervangingen die daarmee gepaard gaan weg te nemen. Al bij het begin van het schooljaar maken zij een lijst van de VA-namiddagen en COV-vormingen en bekijken zij met directies hoe de klas- of leerlingengroep het beste kan worden overgenomen. Als iedereen tijdig weet waaraan en waaraf, is het veel verteerbaarder. Met zijn beschrijving van hun nuttige werkzaamheden tijdens de VA-namiddagen weerlegt hij ook de kritiek dat zij daar niets anders zouden doen dan "*liters koffie drinken en massa's koekskes fretten*".

Of dit mede te wijten is aan het feit dat de drie VA's de dag voordien waren klaargestoomd door 'professor' Sonja Verhechten valt niet te achterhalen, maar wat wel vaststaat, is dat hun optreden op het congres een fraai staaltje is van 'inspiring speech'.

De vakbond van morgen

Na een verkwikkende pauze trekt de 'professor in de connectologie' met een ludiek improvisatiemoment het tweede deel van het voormiddagprogramma op gang. Aan de hand van willekeurige en allerm minst evidente woorden aangereikt vanuit de zaal (fietspomp, spaghetti,

Guldensporenslag, ...) slaagt zij erin een korte, maar niettemin steekhoudende en bezielde toespraak te houden!

Dan leidt Guy Tegenbos, journalist bij De Standaard, het 'salongesprek 125 jaar COV' in goede banen. Het panel bestaat uit Louis Van Beneden, ere-secretaris-generaal van het COV, Marc Depaepe, hoogleraar Historische pedagogiek aan de KU Leuven, Mia Douterlungne, administrateur-generaal van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), Ann Van Laer, nationaal secretaris van het ACV, en Jeroen Van Ranst, verantwoordelijke voor de jongerenwerking van het ACV. Ook Dorien König, hoofdbestuurder van de Algemene Onderwijsbond (AOB) in Nederland, en de twee jongste congresdeelneemsters, Jantine Geentjens en Julie Verdijck van kring Herentals, doen hun inbreng aan de hand van een vooraf opgenomen filmpje.

Vanuit de vaststelling dat de instroom van jongeren in de vakbond, als lid en als militant, achterblijft – duidelijk zichtbaar in de gemiddelde leeftijd van de congresgangers (slechts 3% is jonger dan 30 jaar) – buigen de panelleden zich elk vanuit hun eigen expertise eerst over de kwestie hoe de vakbond terug meer jongeren kan aanspreken. Vier aandachtspunten komen duidelijk naar voren. Ten eerste doet de vakbond er goed aan de nieuwe communicatiemiddelen waarmee jongeren vertrouwd zijn (WhatsApp, internetfora, ...) meer te gebruiken als informatie-, wervings- en bewegingskanaal. De inzet van die nieuwe media mag wel niet volledig in de plaats komen van sociaal contact. De vertrouwenspersoon, iemand die de jongeren kennen en waarbij ze terecht kunnen met vragen en problemen omtrent hun job, blijft ook vandaag meer dan ooit cruciaal. Ten tweede moet de vakbond nog meer focussen op thema's die de jongeren echt bezighouden zoals werkzekerheid, werkbaar werk (balans werk-privé, hoge verwachtingen als gevolg van het M-decreet, ...) en mobiliteit. Om jongeren actief bij de vakbondswerking te betrekken is het aangegeven de drempel tot deelname zo laag mogelijk te houden. Omdat jonge mensen een druk privéleven hebben, kunnen zij niet altijd op een bepaalde plaats en op een bepaald tijdstip zijn en daarom is het nodig om meer gebruik te maken van digitale vergaderalternatieven. Om meer jongeren aan boord te krijgen moet er ten slotte worden geïnvesteerd in een specifieke jongerenwerking. Met krachtlijn 36, die door het congres werd aangenomen, heeft het COV zich alvast expliciet geëngageerd daar werk van te zullen maken.

Een tweede belangrijk thema waarop de panelleden hun licht laten schijnen, is hoe vakbonden hun relevantie kunnen aantonen in een tijd waarin het bon ton is te stellen dat vakbonden 'niet meer van deze tijd zijn'. Er komen drie belangrijke gedachten aan bod. Ten eerste moeten de vakbonden duidelijk maken dat zij organisaties zijn van mensen die zich verenigen om een stem te hebben. Ten tweede moeten zij de mensen overtuigen dat de vakbonden de behoeders zijn van het enorm belangrijke welzijnsmodel dat gebaseerd is op sociaal overleg, een model dat geleid heeft tot heel wat sectorale akkoorden, tot stabiel arbeidsrecht en tot een stabiele sociale zekerheid. Ten derde zijn vakbonden 'de strijden-

de falanx' van een brede sociale beweging die ingaat tegen de hype dat je het als individu allemaal kan maken in het leven. Zij ijveren voor solidariteit en een maatschappij waarin iedereen meekan.

Foute politieke antwoorden

Als overgang naar de slotzitting zorgt 'professor' Sonja Verhechten alweer voor een sterk staaltje 'connecteren' door de hele zaal het lied 't COV in je hart' te laten zingen op de tonen van – jawel – de Vlaamse klassieker 'Laat de zon in je hart'. Dan volgt een krachtige syndicale speech van ACV-voorzitter Marc Leemans.

Verwijzend naar de inspirerende congresstukken en de sterke inbreng van het COV tijdens het Vlaamse ACV-congres, prijst hij eerst de expertise van onze organisatie. Hij wijst er ook op dat die expertise broodnodig is want dat het onderwijs al een tijd in het oog van de storm staat: de commercialisering van het onderwijs rukt op, er zijn vanuit politiek en maatschappij steeds grotere verwachtingen van onderwijs, regelmatig suggereren rapporten dat de schoolprestaties achteruitgaan en er zijn onheilspellende berichten dat de sociale ongelijkheid in het onderwijs toeneemt.

Hij stelt vast dat hoewel het algemeen peil van ons onderwijs goed blijft, leerkrachten vaak voor een enorm uitdagende, soms bijna uitzichtloze taak staan door het type leerlingen in sommige scholen of klassen en ook door het gebrek aan middelen. Dit staat in opvallend contrast met de schier eindeloze inzet van de leerkrachten. Met een flinke dosis ironie stelt hij vast: *"Een Vlaamse leerkracht in het basisonderwijs werkt bijna 50 uren per week. Dat is geen 4/5 maar een 5/4! Met behoud van loon! Proficiat!"*.

Hij citeert ook nog een ander resultaat van het recente tijdsonderzoek: in totaal krijgt een leerkracht tot 51 verschillende activiteiten per week, waardoor nog slechts 60 procent van de werktijd rest voor lesvoorbereiding, lesgeven en verbeterwerk. Volgens hem kunnen we het ons als maatschappij niet veroorloven dat leerkrachten zich niet nadrukkelijker kunnen richten op hun kerntaken. Hij stelt daarom: *"Laat onze leerkrachten doen waar ze het best in zijn en gelukkig van worden: lesgeven! Want wat doen we als straks ook onze leerkrachten schoolmoe worden?"*.

Hij meent dat de ACV-onderwijsvakbond van de toekomst een samenwerkingscluster rond levenslang leren moet zijn en ziet een grote syndicale meerwaarde in de aangekondigde versterkte samenwerking tussen het COV en COC. Daarbij drukt hij expliciet de wens uit dat alle bestuursleden van de twee onderwijscentrales zich achter het engagement scharen *"met de duidelijke doelstelling om de meerwaarde ook effectief te realiseren"*.

Verder maakt hij brandhout van de manier waarop de regering Michel omgaat met de drie nog resterende domeinen van onderwijs op het federale niveau. Over de leerplicht stelt hij vast dat politieke partijen wel regelmatig voorstellen lanceren over leerplichtverlaging, maar dat het beleid nalaat structureel meer middelen te voorzien voor het kleuteronderwijs. Het volhardt daarentegen in 'lapmiddelen', zoals de omzetting van uren kleuteronderwijzer in uren kinderverzorger. Op het vlak van diploma's stelt zich het hardnekkig probleem van de ongekwalificeerde uitstroom. Ook hierop geeft het beleid een fout antwoord: in plaats van voldoende te investeren in onderwijs zodat van bij het begin niemand achterblijft, bestraft de regering de jongere of zijn ouders door voor het niet behalen van een diploma een inschakelingsuitkering te weigeren.

Guy Tegenbos, journalist bij De Standaard, leidt het 'salongesprek 125 jaar COV' in goede banen. Het panel bestaat uit Louis Van Beneden, ere-secretaris-generaal van het COV, Marc Depaepe, hoogleraar Historische pedagogiek aan de KU Leuven, Mia Douterlungne, administrateur-generaal van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), Ann Van Laer, nationaal secretaris van het ACV, en Jeroen Van Ranst, verantwoordelijke voor de jongerenwerking van het ACV. Vanuit de vaststelling dat de instroom van jongeren in de vakbond, als lid en als militant, achterblijft, buigen ze zich onder andere over hoe de vakbond terug meer jongeren kan aanspreken.

Ten slotte heeft de regering het bestaande pensioenstelsel van het onderwijspersoneel sterk aangetast. Het dossier van de zware beroepen was van bij het begin gehypothekeerd door het veel te beperkte budget dat de overheid voorzag, maar Leemans benadrukt dat de onderhandelaars van de ACV-centrales dankzij hun enorme inzet uiteindelijk toch nog de best mogelijke regeling uit de brand konden slepen.

Investeringsplan voor het basisonderwijs

Algemeen secretaris Marianne Coopman start haar slottoespraak met haar trots uit te drukken over het hele proces dat voorafging aan het congres en over de glasheldere keuzes die tijdens het congres werden gemaakt. Zij belooft ook de volgende vijf jaren samen met alle leden, vakbondsafgevaardigden, kringen, regio's en provinciale verbonden die keuzes te vertalen in acties.

Ondanks de viering naar aanleiding van 60 jaar schoolpactwet en 30 jaar grondwets hervorming, stelt zij vast dat de strijd om de vrijheid in onderwijs niet ten einde is. De voorbije jaren is immers de vrijheid van onderwijzen sluipend en versneld uitgehold omdat de politiek haar greep op onderwijs versterkte onder het mom van 'kwaliteit van onderwijs'. Volgens haar is een economische kwaliteitsbenadering van onderwijs een fundamentele vergissing want de grootste effectiviteit in leren wordt bereikt door de impact van de leraar. De kwaliteit van onderwijs kan dan ook maar zo goed zijn als de kwaliteit van de leraren en de kwaliteit van de werkomstandigheden waarin zij werken. Precies daarom, zo benadrukt zij, beslist het COV ten strijde te trekken voor de echte vrijheid van onderwijs: het 'vrij en krachtig' onderwijzen.

Vertrouwen en autonomie gaan hand in hand met professionele verantwoordelijkheid, waarbij leraren in de eerste plaats verantwoording afleggen tegenover elkaar, het eigen onderwijsteam en met de schoolleider. "Daarom", zo verduidelijkt zij, "willen we de hoogste kwaliteit van lerarenopleidingen en een echte professionalisering tijdens de loopbaan mogelijk maken. Daarom moet het onderwijspersoneel de nodige middelen en ruimte krijgen om die professionaliteit in te vullen, in vrijheid en verantwoordelijkheid. Wij willen studenten die terug durven kiezen voor een job als onderwijzer zonder zich ervoor te schamen of zonder er door de omgeving op aan gesproken te worden. Wij willen scholen die fantastische plaatsen zijn om te werken met fantastische collega's in sterke professionele teams, die vrij en krachtig kunnen onderwijzen [...]."

De extra bedragen die onder de vorige en huidige onderwijs-

minister aan het basisonderwijs werden toebedeeld, volstaan niet om de historische achterstand van het basisonderwijs in Vlaanderen weg te werken. Daarom heeft het COV het plan basisonderwijs op tafel gelegd met een langetermijnvisie. Het beoogt een investeringsplan over 10 jaar met een totaalprijs van bijkomend 1,8 miljard euro. Zij erkent dat de huidige problemen niet van vandaag op morgen zullen opgelost zijn, maar voor het COV is het onaanvaardbaar wanneer niet op langere termijn aan een oplossing kan gewerkt worden. Zij waarschuwt dat als woorden en overleg niet meer werken, actie de enige weg zal zijn. Ten slotte somt zij enkele belangrijke opgaven op waar het COV voor staat. We moeten nadenken over onze structuren om sneller tot beslissingen te komen. We moeten nadenken over de wijze waarop vrijwilligers en professionals samenwerken. We moeten nadenken over onze plaats in het grote geheel (ACV, FCSOD, de relatie met COC) en we moeten onze positie bepalen tegenover nieuwe 'éénthema-bewegingen'. Daarbij benadrukt zij dat het COV een middenveldorganisatie moet blijven die groepen in solidariteit moet verbinden en die oplossingen zoekt voor wie het moeilijk heeft.

Marianne Coopman besluit haar toespraak met een positieve boodschap van verbondenheid: "We zijn al 125 jaar een succesverhaal. We hebben vertrouwen, we geloven in onze krachtige organisatie om zo verder te bouwen aan een democratisch samenleven. Collega's, samen kunnen we het! Samen zullen we doorgaan!"

#trots #bezorgd #geëngageerd

Alle aanwezigen ontvangen als aandenken een driedelig cadeautje dat verwijst naar het leidmotief van het COV #trots #bezorgd #geëngageerd. Als trotse COV-voorzitter dankt Bert Verhaegen in een kort slotwoord nog iedereen die heeft bijgedragen tot een vlekkeloos en succesvol congres en wenst hij alle congresgangers een behouden terugreis.

© Pieter Fannes